

Middachten te De Steeg

Cultuurhistorische effectrapportage aanleg poel Middachterbroek

25 februari 2016

Inleiding

In het kader van het project 'boerderijverplaatsing Borgkeppel' is landgoed Middachten voor de eis gesteld waterbergend vermogen te compenseren. Eén van de drie mogelijke locaties hiervoor betreft het aanleggen van een nieuwe poel in het weidegebied Middachterbroek nabij het ecoduct onder de snelweg (zie kaartbijlage). De beoogde locatie ligt binnen de zogenaamde bolletjes contour van de complex historische buitenplaats Middachten (complex nr. 515227) en is als tuin- en parkaanleg beschermd als Rijksmonument (monumentnr. 530547). De twee overige locaties zijn niet gelokaliseerd in het gebied dat als Rijksmonument is beschermd.

In de voorliggende notitie worden de effecten van dit voorgenomen project op het beschermde Rijksmonument beschreven.

Werkmethode

De voorliggende notitie bestaat uit drie delen:

- beschrijving van het voorgenomen project;
- beschrijving van de kernkwaliteiten en cultuurhistorische waarde;
- beschrijving van de effecten.

Korte beschrijving van het voorgenomen project

Het voorgenomen project betreft de aanleg van een nieuwe poel met een bergingscapaciteit van 2800 m3 nabij het ecoduct onder de autosnelweg A348 op landgoed Middachten te De Steeg (zie kaartbeeld). De poel heeft een globaal ronde contour met een diameter van circa 40 meter. De poel ligt 'los' op een driehoekig weilandperceel. Er zijn geen beplantingswerken voorzien.

Actuele situatie; kernkwaliteiten en cultuurhistorische waarde

De ontwikkelingsgeschiedenis en actuele situatie van de locatie is ten behoeve van eerdere projecten onderzocht en beschreven. Het betreft:

- *Beheerplan buitenplaats Middachten* (Stichting PHB, 2009)
- *Het landschap van de Middachterbroek, cultuurhistorische aspecten* (Stichting In Arcadië, 27 februari 2013).

De Middachterbroek betreft een groot open weidelandschap dat wordt omringd door markante landschapselementen;

- de boomsingels en tuinaanleg in de directe omgeving van het huis Middachten;
- de beukenlaan langs de Paardengracht;

- de beplantingssingels naar het Apestraatje;
- de autosnelweg A348 die op hier op een dijkwalud ligt en wordt begeleid door een singel met hoog opgaande boombeplanting.

Kenmerkend voor de inrichting van het Middachtenbroek zijn:

- de natte terreingesteldheid;
- langgerekte percelen weiland die door sloten van elkaar worden gescheiden.

De beoogde planlocatie is momenteel ingericht en in gebruik als hooiland/weiland. De locatie is vanuit de naastgelegen tuin van kasteel Middachten niet te zien om dat deze wordt afgeschermd door een brede singel opgaande beplanting.

De ontwikkelingsgeschiedenis is in bovengenoemde rapporten uitgebreid onderzocht en beschreven. Voor de beschrijving en de bijhorende historische kaarten wordt verwezen naar deze rapporten.

Interpretatie en waardering

Het landschap van het Middachterbroek kenmerkt zich door:

- een gaaf bewaard kavel- en slotenpatroon;
- een relatief open landschapsbeeld met weilanden en sloten en incidentele beplantingselementen;
- een spannend en fraai landschappelijk contrast tussen hoog opgaande lanen langs de Paardengracht en de Kasteeltuin en de sfeervolle weilanden met hun microreliëf en incidentele lage groepen struweelbeplanting en eveneens incidentele knotbomen;
- een iets minder gaaf bewaarde beplantingsstructuur (de opgaande beplanting langs de sloten ontbreekt grotendeels en de beplanting langs de A348 gaat het landschapsbeeld domineren).

Bijzonder aan het Middachterbroek is dat de opzet in de loop der eeuwen niet wezenlijk veranderd is. Ook de graslanden zijn al decennia niet gescheurd (geploegd en opnieuw ingezaaid). Hiermee horen zij bij de oudste graslanden van Nederland. Het landschapsbeeld van de Middachterbroek is vergelijkbaar met de weilanden in de omgeving van Biljoen en Kruishorst in de omgeving van Worth-Rheden. De tamelijke recente doorsnijding van het Middachterbroek door de aanleg van de autosnelweg A348 omstreeks 1970 heeft de historische structuur en opzet niet bedorven. De beplantingsstrook onder aan het talud van de autosnelweg, die bestaat uit eiken in een regelmatig plantverband en een bossige ondergroei wordt echter momenteel hoog en gaat het landschapsbeeld wel domineren. Dit geldt ook voor de doorgaande beplantingssingel uit het einde van de jaren '80 (aangelegd vanwege de NSW-regels). Deze beplantingen hebben een sterke 'kaderwerking', die strijdig is met het oorspronkelijke zeer ruim ogende, halftransparante beplantingsbeeld (dat kenmerkend is voor de oorspronkelijk zeer natte terreingesteldheid van het weidelandschap).

De cultuurhistorische waarde van het landschap van de Middachterbroek is ondanks deze punten hoog.

Nb. De bovenstaande tekst interpretatie en waardering is overgenomen uit *Het landschap van de Middachterbroek, cultuurhistorische aspecten* (Stichting In Arcadië, 27 februari 2013).

Effecten van het voorgenomen project

De aanleg van poelen is een betrekkelijk nieuw fenomeen in het gebied van de Middachterbroek. De eerste poel in het gebied is aangelegd in 2014 in het kader van het vernattingproject. Ondank het feit het gebied van oudsher geen poelen kent, zijn de effecten van het project op de beoogde locatie zodanig minimaal dat er geen sprake is van schade aan het landschapsbeeld en de cultuurhistorische waarde van het gebied.

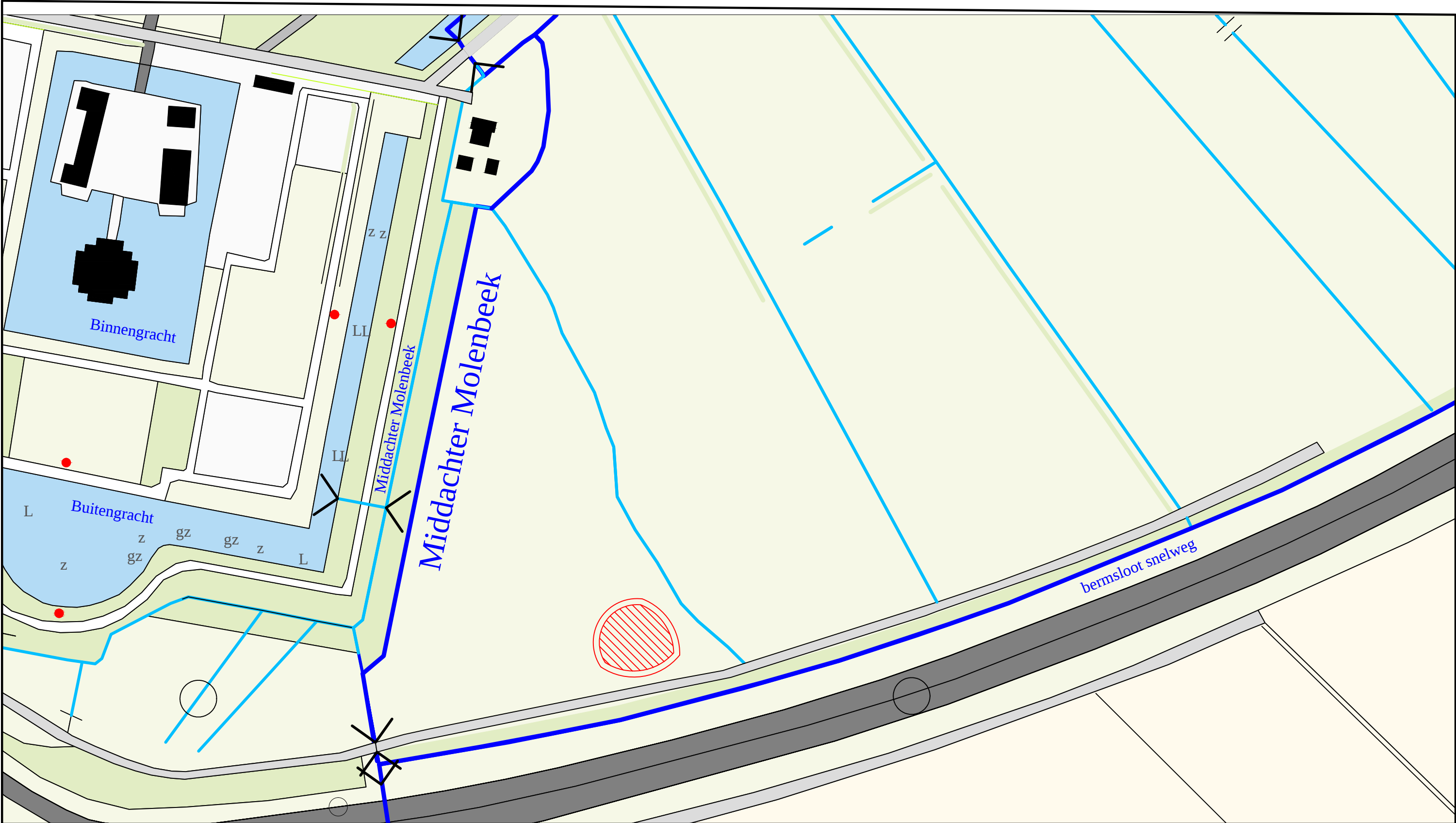
De visuele effecten van het project zijn uiterst minimaal omdat het waardevolle landschapsbeeld nauwelijks van karakter veranderd:

- er geen beplantingswerken zijn voorzien;
- de locatie niet zichtbaar is vanuit de omgeving;
- het gebruik als hooiland/weiland in de directe omgeving blijft gecontinueerd.

Er is geen schade op het cultuurhistorisch waardevolle kavel- en slotenpatroon, omdat de poel 'los' in een weiland ligt en niet is verbonden met de nabij gelegen sloten.

Kaartbijlage

- Projectkaart '*Bijlage 2, Berging B, poel in grasland Middachterbroek*', (Eelerwoude, 2016 02 19)

LEGENDA:

	grasland		Hoofdwaterloop (Waterschap)		bergingsgebied
	akker		particuliere waterloop		
	bos		duiker		
	boomkwekerij		stuw		
	water				